

Till
Justitiedepartementet, via e-post
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Åtgärder för en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande

Utkast till lagrådsremiss

(Regeringskansliets diarienummer Ju2022/01303)

Länsstyrelsen har ombetts att yttra sig över utkast till lagrådsremissen *Åtgärder för en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande*. Här följer länsstyrelsens yttrande och våra synpunkter.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen är i huvudsak positiv till de åtgärder som föreslås för en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande. Länsstyrelsen konstaterar samtidigt att det regionala perspektivet dessvärre saknas i lagrådsremissen. Idag har länsstyrelserna en samordnande roll vid fördelning av anvisningar för antal mottagna nyanlända och andelar ensamkommande barn – från länstal/länsandel till kommunal/kommunandelar. Genom länsstyrelsens befintliga uppdrag och uppgifter, vår lokal-kännedom och våra omfattande lokala och regionala nätverk, har vi de senaste veckorna deltagit i genomförandet av Migrationsverkets uppdrag för en jämn fördelning av boende för vissa skyddsbehövande. Länsstyrelsen välkomnar ett fortsatt uppdrag efter lagstiftningens införande om en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande, för en helhetssyn på mottagandet av asylsökande och nyanlända.

Beträffande den lagtekniska utformningen har länsstyrelsen inga synpunkter, förutom att det bör införas ett undantag i 3 § om möjlighet för kommunerna att vid synnerliga skäl få anordna boende utanför kommunen. Vi noterar att motsvarande reglering redan finns avseende asylsökande ensamkommande barn.

Länsstyrelsen anser även att åtgärderna och lagändringarna innebär konsekvenser ur ett MR-, barn-, jämställdhets- och hälsoperspektiv. Ett beaktande av dessa konsekvenser bör synliggöras tydligare.

Synpunkter på överväganden och förslag

5.1 Det behövs regler om anvisning av en kommun för boende med anledning av massflyktsdirektivet

Länsstyrelsen instämmer i att det finns ett behov av att åstadkomma en så jämn fördelning som möjligt mellan landets kommuner för boende avseende personer med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd. Att samtidigt ge kommunerna utökade befogenheter samt att i lag ge Migrationsverket stöd för att kunna anvisa en kommun för boende är angeläget. På så sätt säkras såväl ett boende för berörda personer som en jämn fördelning av boendeplatser hos landets 290 kommuner.

5.2 Lagen om mottagande av asylsökande m.fl. bör kompletteras så att en kommun får anvisas att ordna boendet för personer med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd

Länsstyrelsen instämmer i förslaget att det i lag regleras att Migrationsverket får anvisa en kommun som ska ordna boende för personer med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd.

Länsstyrelsen vill, i likhet med förslaget, betona vikten av att Migrationsverket alltså har huvudansvaret för mottagandet av och för dessa personer.

5.3 Bestämmelsernas närmare utformning och placering

Länsstyrelsen instämmer i förslaget att det i lagen om mottagande av asylsökande m.fl. ska anges att Migrationsverket får anvisa en kommun som ska ordna boende för personer med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, samt att en kommun får anordna boenden för detta ändamål. Länsstyrelsen instämmer samtidigt i den analys som gjorts, att det i nuläget inte är möjligt att genom frivillighet säkerställa att fördelningen av boendeplatser blir jämn över landet. Utan lagstiftning finns risk för att vi återgår till situationen som rådde under 2015–16, där bland annat kommunerna i Kronobergs län tog ett oproportionerligt stort ansvar för asyl- och flyktingmottagandet. En sådan återgång är inte önskvärd.

Det vi från länsstyrelsen saknar beträffande bestämmelsernas närmare utformning är ett klagörande av länsstyrelsens roll för en jämnare fördelning – regionalt och lokalt. Vi har idag en samordnande roll för såväl nyanländas mottagande och bosättning, från länstal till kommunal, som för asylsökande ensamkommande barns mottagande, från länsandel till kommunandel. Kopplat till bestämmelserna välkomnar länsstyrelsen ett motsvarande uppdrag vid fördelning av anvisningsplatser för personer med tillfälligt skydd, från länsnivå till kommunnivå.

5.4 Lagen om mottagande av asylsökande m.fl. och lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. bör gälla även de som ansökt om uppehållstillstånd med tillfälligt skydd

Länsstyrelsen instämmer i att personkretsen bör ändras i såväl lagen om mottagande av asylsökande m.fl. som i lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl., för att inkludera personer som sökt uppehållstillstånd med tillfälligt skydd.

Länsstyrelsen vill samtidigt lyfta att dessa personer med tillfälligt skydd kan komma att ha ett boende i Sverige under en lång tid, dvs. även efter 4 mars 2023. Att under en längre tid endast få del av en begränsad vård kan ge långsiktiga och negativa effekter på personernas hälsotillstånd. Dessutom har barnen inte skolplikt och möjligheterna för vuxna till en aktiv vardag, med språkinsatser, samhällsinformation och arbete kan vara begränsande, tillsammans med påverkan på familjen av att leva lång tid på dagersättning, med nuvarande nivåer på ersättningen.

Länsstyrelsen är även frågande till hur personkretsens förändring bidrar till att förkorta den tid som ensamkommande barn behöver tillbringa i en ankomstkommun innan anvisning kan ske till en kommun som ska ordna boende, vilket lyfts i lagrådsremissen. Här önskar länsstyrelsen klargöranden.

5.5 Beslut om anvisning av en kommun som ska anordna boende bör inte kunna överklagas

Länsstyrelsen instämmer i att ett beslut om anvisning av en kommun som ska anordna boende för personer med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd inte bör få överklagas.

Länsstyrelsen menar att det samtidigt behöver klargöras vad som händer om en person inte flyttar in i det anordnade boendet, utan direkt väljer boende i annan kommun. Likaså behöver det klargöras vad som händer om en person flyttar från ett boende i en anvisad kommun, till en annan kommun. Vad händer i dessa bägge fall med den anvisade kommunens fördelningstal? Det behöver även klargöras hur boendet ska hanteras och regleras om/när en person får ett arbete, och om arbetet dessutom finns i en annan kommun.

5.6 Förhållandet till vissa andra bestämmelser

Länsstyrelsen instämmer inte i regeringens bedömning att överväga om förslaget till ändring i lagen om mottagande av asylsökande m.fl. medför ett behov av att göra anpassningar i bosättningslagen. En sådan anpassning inom bosättningslagen skulle ändå innebära att personer som anvisats boende under tiden de hade uppehållstillstånd med tillfälligt

skydd, efter asylansökan och nytt uppehållstillstånd fick ännu en anvisning. Personerna kan då få en bosättningsanvisning till en annan kommun, och måste flytta från den kommun de haft ett boende under tiden med tillfälligt skydd.

Länsstyrelsen vill istället lyfta jämförelserna med modellen för anvisning av asylsökande ensamkommande barn. Eftersom dessa barn och unga redan har anvisats till en kommun under tiden de var asylsökande, anvisas de inte igen vid ett eventuellt uppehållstillstånd. Istället blir de så kallat självbosatta, och räknas in i kommunens mottagande. En sådan, och betydligt enklare anpassning av systemen, menar länsstyrelsen behövs för personerna med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd. Den anpassning som behöver göras avseende kopplingarna till bosättningslagen är samtidigt att säkra att dessa självbosatta och (andra) anvisade räknas lika vid beräkning av länstal och kommunalt.

Länsstyrelsen vill i sammanhanget också lyfta att vår erfarenhet dessutom är god av anvisningsmodellen för asylsökande, ensamkommande barn, för en jämnare fördelning, och med möjlighet att föra dialog med kommunerna och möjliggöra en omfördelning av anvisningsandelar. Detta tillsammans med dialog om länstal och kommunalt för mottagandet av nyanlända.

5.7 Ersättning till kommunerna

Länsstyrelsen instämmer inte i att regler för kommunernas ersättning ska ges i förordning. Ersättningen bör istället finnas på plats i samband med lagstiftningen. Länsstyrelsen instämmer inte heller i att ersättningen bör lämnas i form av ett schablonbelopp för de kostnader kommuner och regioner har för insatser för vissa skyddsbehövande. Länsstyrelsen vill betona att flyktingmottagande enligt massflyktsdirektivet är ett statligt åtagande, och ska täcka samtliga kostnader för kommuner och regioner, inte enbart de genomsnittliga kostnaderna.

Det framgår av förslaget att kommuner har rätt till statlig ersättning för de kostnader som uppstår i och med ett ökat kommunalt ansvar för personer som omfattas av massflyktsdirektivet. Vidare anges det att regeringen ska säkerställa att kommunerna får rimliga planeringsförutsättningar. Länsstyrelsen menar att dessa delar är en förutsättning för att de föreslagna lagändringarna ska kunna tillämpas, då mottagande i enlighet med ett aktiverat massflyktsdirektiv är ett statligt ansvar. Länsstyrelsen anser att det även finns en överhängande risk att ansvar för stöd och rådgivning till de skyddsbehövande personerna i och med lagstiftningen och en jämnare fördelning av boende blir en kommunal fråga, en fråga som idag hanteras av Migrationsverket. Ersättning till kommunerna för denna tillkommande uppgift behöver regleras.

Länsstyrelsen vill i detta sammanhang understryka vikten av att en noggrann och genomgripande analys görs av vilken typ av kostnader som kan uppstå hos kommunerna vid åtgärder för en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande. Allt för att ersättningen ska anses som rimlig, att den fullt ut täcker kostnaderna vid mottagandet av de skyddsbehövande personerna inklusive dem med särskilda behov samt att ersättningen även tar höjd för eventuella nya kostnader som kan vara svåra att förutse i förväg.

5.8 Ett bemyndigande avseende fördelning och tidsfrist
Länsstyrelsen är positiv till att regeringen föreskriver antalet skyddsbehövande som omfattas av lagstiftningen, för att ge alla berörda rimliga planeringsförutsättningar. Länsstyrelsen instämmer samtidigt inte i att ge föreskrifter om prioritering av anvisningar till anläggningsboende.

Länsstyrelsen anser att antalet skyddsbehövande som omfattas av lagstiftningen bör räknas fram utifrån länsnivå, med uppdrag till länsstyrelserna att ge möjlighet till omfördelning mellan kommuner i aktuellt län. Detta på motsvarande sätt som redan sker inom bosättningslagens ramverk med möjlighet till omfördelning inom länstalet till kommunal, samt vid omfördelning av framräknade kommunandelar av asylsökande, ensamkommande barn och unga.

För att få fram en hållbar fördelningsmodell för en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande, menar länsstyrelsen att Migrationsverket bör ges i uppdrag att tillsammans med länsstyrelserna, Sveriges Kommuner och Regioner och Arbetsförmedlingen, ta fram en fördelningsmodell och göra beräkningar. Dessa kan regeringen därefter fastställa på länsnivå, på motsvarande sätt som sker i bosättningslagen för en fördelning av länstal med nyanlända kvinnor, män, flickor och pojkar.

Länsstyrelsen vill samtidigt lyfta att det finns behov av att se över vilka variabler som ska användas vid beräkning av fördelningen av skyddsbehövande. Länsstyrelsen menar att variablerna som användes för att åstadkomma en jämn fördelning fram till 30 juni, med samma variabler som vid fördelningen av nyanlända enligt bosättningslagen (exklusive självbosatta), inte är fullt lämplig för en jämnare fördelning av boende. Vi menar att arbetsmarknadsvariabeln inte bör inkluderas, medan däremot antalet självbosatta nyanlända behöver inkluderas i modellen och som en variabel. Dessa och andra variabler bör övervägas innan beräkningen sker enligt lag, och med en fördelning som länsstyrelsen anser bör ske från länsnivå till kommunnivå, efter möjlighet till dialog med kommunerna i länen.

En jämn fördelning bör dessutom även ta hänsyn till en fördelning av målgruppen utifrån ålder, med barn och ungdomar i olika åldrar, äldre (65+) med mera. Detta bland annat för att minska risken för en ansträngd situation för skolan för en viss ålderskategori i kommunerna, likaså med hänsyn till olika åldersgruppers behov av vård och omsorg.

Beträffande föreskrifter om prioritering av anvisningar till anläggningsboende så anser länsstyrelsen att personer som bor i eget boende bör prioriteras lika med personer som bor i anläggningsboende, vid anvisning av en kommun. Länsstyrelsen menar att personer i dessa olika boenden har lika behov av anvisning av en kommun. Detta särskilt då skyddsbehövande personer som bor i eget boende oftast delar bostad med en annan familj. Denna familj kan ha öppnat sitt hem för en tänkt och kortare tid, och familjen kan vara i behov av att annat boende skyndsamt ordnas för de skyddsbehövande personerna.

Länsstyrelsen önskar även klargöranden om tid från anvisning till mottagande i kommun, vilket saknas i lagrådsremissen.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Länsstyrelsen menar att lagändringarna för en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande bör träda i kraft så snart det går, efter att ersättningarna till kommuner och regioner för mottagandet är klara och kända. Vi är dock tveksamma till att lagändringarna kan träda i kraft från den 1 juli, med tanke på den korta framförhållningen.

7 Konsekvenser av förslagen

Länsstyrelsen vill avslutningsvis lyfta lagrådsremissens bedömning att kostnaderna för ett jämnare mottagande ryms inom de fastställda ramarna för Migrationsverket för år 2022.

Med tanke på att mottagandet sprids till 290 kommuner, istället för att koncentreras till ett större antal anläggningsboenden i Migrationsverkets regi, är länsstyrelsens bedömning att kostnaderna initialt blir högre, när kommuner och regioner ersätts fullt ut av staten. På längre sikt, med ett jämnare mottagande, är samtidigt de möjligen högre initiala utgifterna väl motiverade.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Maria Arnholm med strateg social hållbarhet, integration Gisela Andersson som föredragande.

I den slutliga handläggningen har också länsråd Malin Almqvist, länsjurist Liisa Sund, avdelningschef Carin Lamme Lindh, enhetschef Anna Ståhl och strateger social hållbarhet, integration Susanne Hallström och Ewa Jonsson medverkat.

Maria Arnholm
Landshövding

Yttrandet har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till

Ju.L5@regeringskansliet.se